НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ

Одлуком Наставно-научног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду од 26.9.2012. године именовани смо у Комисију за преглед и оцену докторске дисертације коју је мр Милена Ивановић предала под насловом: *Изражавање акционалности у украјинском и српском језику*. Након анализе садржаја докторске дисертације подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

I. ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Комисију је именовало Наставно-научно веће Филолошког факултета у Београду, на седници одржаној 26.9.2012. године.

2. Састав Комисије:

    1. Ментор: др Људмила Поповић, редовни професор Филолошког факултета у Београду, изабрана у звање редовног професора за област Украјински језик и књижевност 15. јула 2009. године;
    2. Др Предраг Пипер, дописни члан САНУ, редовни професор Филолошког факултета у Београду, изабран у звање редовног професора за област Руски језик и славистика 1991. године;
    3. Др Срето Танасић, научни саветник Института за српски језик САНУ, редовни професор Филозофског факултета у Нишу, изабран у звање научног саветника 2005. године а у звање редовног професора за област Савремени српски језик 2008. године

II. ПОДАЦИ О КАНДИДАТКИЊИ

1. Милена Д. Ивановић
2. Датум и место рођења: 16. децембар 1976. године, Београд.
3. Дипломирала је 1999. године на Филолошком факултету у Београду, на Групи за руски језик и књижевност,
4. Магистарску тезу под називом *Категорија прелазности у украјинском и српском језику* одбранила је 2004. година на Филолошком факултету у Београду.
5. Академско звање магистра наука стекла је из области лингвистичке славистике.
6. Од 2000. године запослена на Филолошком факултету Универзитета у Београду као асистент-приправник а од 2005. године као асистент за украјински језик.

III. НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Изражавање акционалности у украјинском и српском језику

IV. ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација мр Милене Ивановић се састоји од 488 страница, укључујући и обавезне прилоге, од чега сам текст дисертације заузима 456 страница.

Текст дисертације садржи уводни део, 4 поглавља, закључак, а на крају је наведен списак коришћене литературе. У *1. Уводу* (стр. 8-27) износе се уопштени подаци о предмету рада уз кратак преглед претходних истраживања, одређује се обухват рада, теоријско-методолошке основе и циљ истраживања, наводе се подаци о корпусу. У сфери акционалности издвајају се два типа значења – акционална својства, која представљају иманентна обележја протицања ситуације у времену, која по правилу нису формално изражена, и акционалне модификације, које представљају додатна значења (семе) која одређују ситуацију с обзиром на променљива, обележја њеног протицања у времену и формално су изражена на нивоу глаголске лексеме или, шире, на нивоу конструкција у којима одређена глаголска лексема иступа као носилац тог апстрактног акционалног значења заједно са другом лексемом (најчешће глаголском, ређе именском са процесуалним значењем), која је носилац конкретног лексичког значења. Други тип значења, акционалне модификације, одређен је као предмет истраживања. Централни део рада одражава сложену структуру саме категорије акционалности и подељен је на четири већа поглавља посвећена основним акционалним модификацијама – фазним, детерминативним, плуралним и градуелним. Ова четири поглавља сличне су структуре и свако је разбијено на мање целине у којима се износи преглед литературе и претходних истраживања везаних за конкретан комплекс акционалних значења коме је поглавље посвећено, анализира садржај датог комплекса и средства изражавања одговарајуће семантике. На крају сваког поглавља ауторка изводи закључке о функционисању датих акционалних модификација у украјинском и српском језику, указујући на сличности и разлике између анализираних језика.

Поглавље *2. Акционалне фазне модификације* (стр. 28-197) с обзиром на комплексну семантику и велики број и разноврсност средстава којима се изражавају фазна значења, поготово почетно и завршно, као и њихов прагматички значај, најобимније је и обухвата пет глава. У глави *2.1. Преглед литературе и претходних истраживања* (стр. 28-33) дат је кратак критички приказ претходних истраживања посвећених категорији фазности. У *2.2. - Садржај категорије фазности* (стр. 34-39), издвајају се и дефинишу три основна фазна значења, односно три основне етапе у развоју ситуације у времену – почетна, средња и завршна фаза, којима су посвећене преостале три главе: *2.3. Почетна фаза* (стр. 40-125)*, 2.4. Средња фаза* (стр. 125-138) и *2.5. Завршна фаза* (стр.138-197).

Целину посвећену почетној фази мр Милена Ивановић разбила је на три одељка. У делу *2.3.1. Семантика почетности* (40-48) ауторка издваја три семантичка типа почетности: иницијално-инхоативно, иницијално-ингресивно и иницијално-резултативно значење, одређује њихове семантичке карактеристике и показује да ова значења у украјинском и српском језику нису формално маркирана. С обзиром на то, у даљој анализи полази се од форме, те се у одељку *2.3.2. Средства изражавања почетности у украјинском и српском језику* (49-116) издвајају и анализирају синтетичка средства, то јест акционална класа почетних глагола маркирана одређеним префиксима и аналитичка средства, то

јест акционалне почетне конструкције у којима је носилац почетног значења глаголска лексема (чије је једино значење почетно – почетни глаголи у ужем смислу или једно од значења почетно – почетни глаголи у ширем смислу). Посебно се анализирају речце као експоненти почетног значења. Ауторка уочава да се творбеним средствима изражавају сва три типа почетног значења, док су акционалне конструкције резервисане само за први, иницијално-инхоативни тип. Постоје такође посебна, и синтетичка и аналитичка, средства за изражавање интензивног почетка радње. На крају ове главе, у одељку *2.3.3. Закључци* (стр.116-125) кандидаткиња сумира резултате истраживања изнетих у овом делу рада.

Целина посвећена средњој фази такође је подељена на три одељка: *2.4.1. Негативна средства изражавања интратерминалности* (стр. 127-129), *2.4.2. Позитивна средства изражавања интратерминалности* (стр. 129-137) и *2.4.3. Закључци* (стр. 137-138). У уводном делу ауторка истиче да је акционално фазно значење интратерминалности несамостално и да се слива са значењем несвршеног вида, будући да је средња фаза тесно повезана са значењем незавршености, недостизања границе. Стога ова фаза обично остаје ван фокуса истраживача, тако да је ова глава практично прва комплексна анализа средстава изражавања овог фазног значења. Како наводи кандидаткиња, за изражавање средње фазе могу се користити специјална средства само у оним случајевима када се указује на њено одвијање у односу на неку другу ситуацију или упркос спољашњим сметњама. Ова средства нису творбена, већ лексичка и лексичко-граматичка. Последња функционишу у оквиру аналитичких конструкција и кандидаткиња их дели на тзв. негативна и позитивна, чему су посвећени посебни одељци. Негативна средства чине глаголи којима се изражава значење завршетка ситуације уз обавезну употребу негације типа *не престајати/не переставати*, док у позитивна спадају они глаголи чије је једно од значења интратерминално типа *настављати/продовжувати.* Ауторка такође уочава да, као и код почетног значења, у изражавању значења интратерминалности могу учествовати речце и прилози.

Након уводног дела у коме су представљени различити типови значења завршетка глава посвећена завршној фази обухвата следеће одељке: *2.5.1. Завршетак терминативне ситуације – комплетивност* (стр. 140-147), *2.5.2. Завршетак атерминативне ситуације – финитивност* (стр. 147-158), *2.5.3. Завршетак ситуације – аналитичка средства* (стр. 158-188) и *2.5.4. Закључци* (стр. 188-197). Мр Милена Ивановић указује да је значење завршетка тесно повезано са терминативном/атерминативном природом ситуације означене глаголом. Код терминативних ситуација значење завршетка тесно је повезано са резултативним значењем свршеног вида, представља његову импликацију. Када се истиче завршна етапа терминативне ситуације у целини, реч је о значењу комплетивности које може бити изражено и аналитички и синтетички. Значење финитивности, код кога се акционално-фазно значење завршетка ситуације слива са акционално-модалним значењем немогућности њеног даљег вршења, повезано је са атерминативним ситуацијама и има искључиво синтетичка средства изражавања. Аналитичка средства могу изражавати завршетак и терминативних и атерминативних ситуација, а конструкцијама са глаголима типа *прекинути/перервати* изражава се посебан тип финалног значења – значење прекида.

Треће поглавље, *3. Акционалне детерминативне модификације* (стр. 198-257) посвећено је значењу и изражавању ограничености трајања радње. У уводном делу овог поглавља мр Милена Ивановић истиче да делимитативност и пердуративност заузимају посебно место међу акционалним значењима и задиру у сферу таквих аспектуалних категорија као што су категорија лимитативности, дуративности (и шире квантитативности), као и фазности. Даље је поглавље подељено у три целине: *3.1.Делимитативне модификације* (стр. 201-232), *3.2. Пердуративне модификације* (стр. 232-252) и *3.3. Закључци* (стр. 252-257). У глави посвећеној делимитативности након критичког прегледа литературе и претходних истраживања, као и анализе корпуса, мр Милена Ивановић указује да семантика делимитатива, поред значења ограничености трајања, укључује два аспектуална елемента – квалитативно-фазни и квантитативно-прагматички, и закључује да значење делимитатива укључује у себе као део обавезног имплицитног смисла и фазно значење завршетка. Кандидаткиња након темељне анализе исказа са делимитативима закључује да делимитатив сам по себи означава неодређену меру трајања, али се њиме ипак најчешће изражава ситуација која је ограничена кратким интервалом времена. Значење завршености, како указује кандидаткиња, такође улази у семантику пердуратива, али као могућа и честа, али не и обавезна импликација, а трајање интервала се обично, али опет не и обавезно, оцењује као дуго уз негативну оцену трајања ситуације или саме ситуације. Уз то, код пердуратива је фокус више на интервалу, који мора бити и конкретизован, него на самој радњи. Анализирајући средства изражавања делимитативности и пердуративности мр Милена Ивановић уочава високу продуктивност творбених средстава у украјинском језику и, уз постојање одговарајућих творбених модела, мали број конкретних реализација у српском језику, који је склонији аналитичким средствима.

Четврто поглавље, *4. Акционалне пуралне модификације* (стр. 258-347) поред *4.1. Прегледа литературе и претходних истраживања* (стр. 258-264) садржи још две главе – *4.2. Садржај и средства изражавања акционалних пуралних модификација у украјинском и српском језику* (стр. 265-340) и *4.3. Закључци* (340-347). Под акционалним пуралним модификацијама ауторка подразумева све модификације повезане са квантификацијом процесуалне ситуације, било да је реч о њеној рашчлањивости на микроситуације, било да је реч о понављању микроситуација. У својој анализи ослања се на модификовану семантичку класификацију типова пуралности В.С. Храковског и сходно томе централно поглавље разбија на одељке посвећене мултипликативности/семелфактивности, дистрибутивности и кумулативности, те репетитивности и итеративности. У поглављу *4.2.1. Монотемпоралне ситуације: мултипликативност/семелфактивност* (стр. 266-288). разматрају се садржај, семантички типови и средства изражавања мултипликативности, која се као акционално својство одликује унутрашњом рашчлањеношћу процесуалне ситуације, монотемпоралношћу и истоветношћу, односно путпуном подударношћу састава учесника ситуације, и семелфактивности, која подразумева јединичност ситуације када је један квант, једна микроситуација истовремено и целовита макроситуација, док таква иста микроситуација може бити део низа квантова мултипликативне макроситуације. Осим акционалних класа мултипликатива и семелфактива као средства изражавања овог типа монотемпоралног пуралног значења у оба језика издвајају се по први пут и

узвици-ономатопеје у функцији предиката. У поглављу *4.2.2. Монотемпоралне ситуације: дистрибутивност и кумулативност* (стр. 288– 318) кандидаткиња издваја неколико типова дистрибутивног значења (које се одликује унутрашњом рашчлањеношћу процесуалне ситуације, монотемпоралношћу и таквим саставом учесника макроситуације у коме се свака микроситуација разликује по једном актанту или по једном актанту и сирконстанти) и анализира средства њиховог изражавања. Код кумулатива је, закључује у другом делу поглавља ауторка, истакнута целовитост макроситуације, концентрација микроситуација у једној равни (док је код дистрибутива истакнута њена рашчлањност) као и велики број постигнутих резултата (а не вишекратност као код дистрибутива), и врло често је присутна и оцена „много“, ређе „довољно“. Политемпоралности, која подразумева да свака микроситуација која улази у макроситуацију корелира са посебним временским периодом, посвећен је наредни одељак - *4.2.3. Политемпоралне ситуације: репетитивност и итеративност* (стр. 318-340). Ауторка издваја два типа политемпоралних плуралних значења, код којих репетитивност представља ограничено мноштво и, уз то, се одликује референцијалношћу, док је итеративно мноштво неограничено, а микроситуације немају своје референте. Итеративност се одликује унутрашњом рашчлањеношћу процесуалне ситуације, политемпоралношћу и истоветношћу, односно потпуном подударношћу састава учесника ситуације, а изражава се комбинацијом средстава различитих нивоа, пре свега видским и временским облицима уз подршку одговарајућих одредби, те као таква није предмет детаљне анализе у дисертацији. Кандидаткиња у овом поглављу анализира само она средства која су уобичајена за изражавање других акционалних значења – односно акционалну класу итератива, која је се оба језика своди на неколико глагола (уз класу глагола са префиксом *попо-* у украјинском језику), и аналитичке конструкције са речцама типа *бувало* у украјинском језику и њихове еквиваленте у српском. Мр Милена Ивановић уоачава да је једна од таквих конструкција у српском и конструкција са глаголом *умети* којом се означава означава квалитативну итеративност.

Пето поглавље, *5. Акционалне градуелне модификације* (стр. 348-456) слично је структуирано као и претходно, такође садржи *5.1. Преглед литературе и претходних истраживања* (стр. 348-358). централну главу *5.2. Садржај и средства изражавања акционалних градуелних модификација у украјинском и српском језику* (стр. 358-442) и *5.3. Закључке* (стр. 442-456). У анализи градуелних модификација мр Милена Ивановић ослања се на теорију семантичких локализација и дефинише их као модификације процесуалних обележја ситуације у правцу указивања на њихов однос према градуелном локализатору који може бити одабран (ређе) или нормативан (чешће). Истовремено кандидаткиња истиче да градуелност није акционална категорија у оном смислу у коме су то, рецимо, категорија фазности или детерминативности, али градуелне модификације ситуације исказане глаголом на један или други начин модификују и њене аспектуалне карактеристике. С обзиром на природу локализатора разликује се селективно и нормативно степеновање (у оквиру кога функционишу модификације интензитета и модификације модалне норме), а издваја се и тзв. динамичко степеновање, којима су посвећени одговарајући одељци. За степеновање процесуалних обележја карактеристично је изражавање на лексичком (градуелно значење садржи се у семантици саме глаголске лексеме) или синтаксичком нивоу (спој предиката и одговарајуће одредбе и сл.),

али, истиче ауторка, постоји и више творбено маркираних класа глагола код којих је доминантна градуелна сема уз друге акционалне семе, као што су мајоративи, еволутиви, фактитиви, различите врсте интензива и деинтензива (где су, како запажа М. Ивановић, реализација семе ослабљеног интензитета и средства изражавања овог значења, повезани са терминативним/ атерминативним карактером ситуације), суфицитни и дефицитни ексцесиви, сатуративи. Акционалне конструкције као што су конструкције са глаголима типа *постајати/ставати* у еволутивном значењу, не спадају ипак у типична средства изражавања градуелне семантике.

На крају рада налазе се 6. Закључак (стр. 457-472) и списак Литературе (стр. 473-484).

V. ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Категорија акционалности/начина глаголске радње (*Aktionsart*) спада у мање проучене у српској граматици, као и нешто више, мада недовољно, проучене у украјинском језику, што представља посебан изазов, али и захтева већу одговорност истраживача. Дисертација мр Милене Ивановић показује да се она темељно бави наведеном проблематиком примењујући како већ познате и општеприхваћене, тако и нове методе аспектолошких истраживања.

Кандидаткиња илуструје изврсно познавање лингвистичких теорија и методолошких поступака који се користе у истраживању средстава реализације акционалних значења у оба језика. Анализа је комплексна и целовита, одговара на постављене задатке и циљеве.

У својој дисертацији кандидаткиња даје преглед бројних истраживања акционалности у словенским језицима и показује да се у овој области може доћи до нових сазнања која проширују наше представе о *Aktionsart*-у и семантичко-синтаксичкој категорији аспектуалности у целини.

Теоретска новина истраживања се састоји у томе да кандидаткиња не анализира поједине творбене класе глагола, већ описује семантичку категорију акционалности, што јој допушта да скрене пажњу на чињеницу да глаголи често реализују одређену акционалну сему у комплексу са другим показатељима лексичке и синтаксичке природе. Стога кандидаткиња разврстава средства реализације акционалности на акционална средства (глаголи који су маркирани семом одређеног начина одвијања радње) и акционалне аналитичке конструкције са специјализованим глаголом који модификује значење глагола с којим се спаја, или другим лексичким средством (речцом, прилогом и сл.) у функцији таквог модификатора.

Разматрајући аналитичке конструкције, мр Милена Ивановић долази до занимљивих закључака. Например, приликом реализације акционалног фазног значења интратерминалности аналитичке конструкције представљају једино спецификовано средство изражавања наведеног значења. Реч је о аналитичким конструкцијама са специјализованим глаголима типа срп. *настављати/* укр. *продовжувати* или негираним глаголима попут срп. *не престајати*/ укр. *не переставати* и сл., који се, како примећује кандидаткиња, користе само тада

када се указује на одвијање радње у односу на неку другу радњу или упркос сметњама. У акционалне конструкције у функцији реализације интратерминалности кандидаткиња убраја и конструкције са речцом *ли* уз понављање глагола (*пева ли пева*) односно прилогом *даље* у српском језику, којима у украјинском језику одговарају конструкције са речцом *знай* (*знай співає*) и сл.

Дефинисавши као предмет истраживања акционална значења или акционалне модификације као „додатна обележја која указују на одређене параметре одвијања радње у времену“, кандидаткиња их описује на лексичко-творбеном и лексичко-синтаксичком нивоу, што досад није примењивано приликом анализе категорије *Aktionsart*-а у србистичкој и украјинистичкој лингвистици.

Кандидаткиња дели акционална значења на четири групе - акционалне фазне, детерминативне, плуралне и градуелне модификације. С обзиром на постојање разгранатих типологија акционалних класа глагола мр Милена Ивановић даје преглед постојећих класификација и опредељује се за своју која се ослања на општеприхваћене термине у аспектологији, али јој даје конкретно тумачење с ослонцем на језичку грађу. Тако, например, скреће на себе пажњу уочавање неких класа које раније нису привукле пажњу истраживача, нпр. класа сепетива у украјинском језику, где спадају глаголи типа *блискотіти, стукотіти* којима се изражава таква мултипликативна ситуација код које је обележен интервал између микроситуација, а не сама радња.

Дисертација обилује бројним закључцима који ће наћи примену у практичној настави украјинског језика као страног у српској језичкој средини. Уочавање формалних разлика између акционалних класа глагола на нивоу форманата, састава и обима мотивне базе, продуктивности творбених модела и сл. представља веома ефикасан метод побољшања активног усвајања украјинског језика, што ће бити искоришћено приликом писања контрастивних украјинско-српских граматика, као и уџбеника украјинског језика за говорнике српског језика.

Истраживање је оригинално, богато аутентичним закључцима и може послужити као образац сличних контрастивних проучавања граматичких категорија.

VI. СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Мр Милена Ивановић објавила је на основу резултата рада на докторској дисертацији следеће радове:

Милена Ивановић (2008) Функционисање конструктивних почетних глагола у ужем смислу у украјинском и српском језику // *Славистика*. – ISSN 1450−5061 . – 12 (2008), стр. 258−268.

Милена Ивановић (2009) Средства изражавања фазног почетног значења у српском језику // *Савремена проучавања језика и књижевности. Књ. 1.* – Крагујевац : Филолошко-уметнички факултет, 2009. - Стр. 35-46.

Милена Ивановић (2009) Функционисање конструктивних почетних глагола у ширем смислу у украјинском и српском језику // *Славистика*. – ISSN 1450−5061 . – 13 (2009), стр. 187−196.

VII. ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

У свом истраживању семантике и средстава изражавања акционалности мр Милена Ивановић дошла је до бројних закључака од којих издвајамо следеће:

1. Централно место међу акционалним модификацијама заузима категорија фазности, као таква која се може дефинисати као искључиво акционална са глаголом у центру (за разлику од градуелних и плуралних модификација које улазе у ширу категорију квантитативности, код које глагол као врста речи заузима периферни положај) и самостална (за разлику од детерминативности која је укључна у ширу аспектуалну категорију дуративности, а укршта се и са категоријама лимитативности и фазности).

2. При указивању на етапе протицања радње у времену најчешће се издваја почетна фаза, за чије изражавање у оба језика постоји највише специјализованих акционалних средстава различитог типа.

3. Различити типови почетног значења нису повезани са конкретним формалним показатељима, док се аналитичким конструкцијама исказује само први, иницијално-инхоативни тип. И акционалне класе глагола и аналитичке конструкције могу означавати интензиван почетак радње. Оба типа средстава заузимају централну позицију.

4. Иницијално-контекстуални глаголи у српском језику чешће у односу на украјински функционишу у значењима која нису почетна (у семелфактивном или моменталном значењу), односно за српске глаголе овог типа карактеристична је јача конкуренција почетног и семелфактивног значења, док у украјинском у њиховом значењу доминира почетна компонента.

5. Специфичну црту украјинског језика у односу на српски представља употреба речци *(і/та) давай, (і/та) ну* у конструкцијама са глаголом у инфинитиву за изражавање почетног значења. Речце у оба језика имају улогу и при изражавању фазног значења интратерминалности, а у украјинском језику и значења итеративности.

6. При изражавању значења завршетка битну улогу има аспектуална категорија терминативности/атерминативности, јер од терминативне/ атерминативне природе ситуације зависи на који ће се начин она завршити.

7. Основна разлика између украјинског и српског језика на плану изражавања финалног значења јесте, при постојању сличних творбених модела, њихова већа продуктивност у украјинском језику због чега су у српском језику заступљенија аналитичка средства изражавања (аналитичке конструкције са одговарајућим глаголима или перифрастичке конструкције). До сличног закључка кандидаткиња долази и када су у питању детерминативна значења, као и поједина плурална и градуелна.

8. Битно место у семантици делимитатива и пердуратива заузима фазни елемент, као и прагматичке компоненте оцене ограниченог трајања као кратког или дугог, те позитивног или негативног говорниковог става према самој радњи или њеном трајању.

9. У српском језику не постоје мултипликативни делимитативи и итеративни делимитативи, типични за украјински језик. Такође су одсутне или представљене изузетно малим бројем глагола и плуралне акционалне класе алтернатива, сепетива, градуелне класе негативних интензива, семелфактивних и мултипликативних интензива. Само за српски језик карактеристична је класа семелфактивних деинтензива.

10. У украјинском језику постоји једна мултипликативна акционална класа која до сада није ушла ни у једну акционалну класификацију – класа сепетива (глаголи типа *блискотіти, стукотіти*) којима се изражава таква мултипликативна ситуација код које је обележен интервал између микроситуација, што може бити праћено и појачаним интензитетом.

11. У оба језика као средства семелфактивног (ретко и мултипликативног) значења могу функционисати експресивне речи. У српском језику то су искључиво ономатопејске речи (*бум, трас*), док у украјинском језику, где се поменуте речи јављају у функцији глаголског предиката, оне могу корелисати са семелфактивним глаголима који нису експресивно обележени: *кидь - кинути, миг - мигнути, морг - моргнути, стриб - стрибнути*.

12. Међу акционалним модификацијама периферно место заузимају модификације засноване на градуелности као степеновању обележја процесуалне ситуације (реч је о категорији у којој глагол као врста речи заузима периферан положај, а градуелене модификације обично се не реализују самостално, већ у комбинацији са другим акционалним и аспектуалним значењима).

13. Акционалним градуелним класама глагола обухваћени су сви видови степеновања. Слабије је заступљено једино селективно степеновање, које се изражава непродуктивном мајоративном АКГ.

14. Најчешће разлике у изражавању акционалности на творбеном нивоу у анализираним језицима односе се на састав и обим мотивне базе већине акционалних класа глагола који је шири у украјинском језику и у продуктивности творбених модела и конкретним реализацијама, која је опет већа у украјинском језику. Ова два типа најчешћих разлика код акционалних класа глагола условљавају и разлике у употреби акционалних конструкција: српски језик при истовременом постојању акционалне класе глагола и акционалне конструкције радије користи друг тип средстава занемарујући творбене потенцијале, док украјински своје творбене потенцијале користи у пуној мери. Стога су акционалне конструкције у украјинском језику ближе периферији, а у српском биже центру.

15. Акционалне конструкције могу функционисати као равноправно средство изражавања акционалних значења и неопходно их је укључити у анализу средстава изражавања акционалних значења, поготово при контрастивним истраживањима.

VIII. ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију мр Милене Ивановић. Истраживање је спроведено компетентно, модерним методолошким апаратом. Консултована је релевантна литература. Резултати истраживања приказани су аргументовано, убедљиво и јасно.

IX. ПРЕДЛОГ

На основу укупне оцене докторске дисертације мр Милене Ивановић, Комисија предлаже да се кандидаткиња позове на усмену одбрану докторске дисертације: *Изражавање акционалности у украјинском и српском језику*. На ситније техничке пропусте Комисија ће скренути пажњу кандидаткињи у току усмене одбране.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. Проф. др Људмила Поповић, ментор

_____

2. Проф. др Предраг Пипер

_____

3. Проф. др Срето Танасић

_____

Београд, 10.10.2012.